

Vergunningen, procedures en inspraak bij aardwarmteprojecten

Welke vergunningen zijn nodig voor het boren naar aardwarmte? En welke procedures gelden daarvoor? Wat voor inspraakmogelijkheden hebben omwonenden of belanghebbenden? Graag informeren wij u welke vergunningen zijn voorgeschreven bij de ontwikkeling en realisatie van een aardwarmteproject en welke stappen worden doorlopen.

Aardwarmte, oftewel geothermie, is een duurzame warmtebron en wordt lokaal gewonnen uit de diepe ondergrond. Aardwarmtewinning valt onder de Mijnbouwwet (Mbw). Het wijzigen van de Mbw moet leiden tot een wettelijk kader dat specifiek is toegesneden op de opsporing en winning van aardwarmte. Deze informatie-leaflet bevat informatie over de huidige wettelijke situatie.

Verkennen en opsporen

Opsporingsvergunning

Voor het opsporen van aardwarmte is - net als bij de winning van andere delfstoffen - een Opsporingsvergunning van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) nodig. Deze vergunning geeft de ontwikkelaar van de aardwarmtebron, zoals Energie Transitie Partners, het alleenrecht om, gedurende een periode van doorgaans vier jaar, in het afgesproken opsporingsgebied bodemonderzoek te doen naar aardwarmte op een diepte van meer dan 500 meter.

Uitgebreid advies

Voor de vergunningaanvraag vraagt het ministerie van EZK advies aan Gedeputeerde Staten (GS) van de betreffende provincie, Staatstoezicht

op de Mijnen (SodM), de Mijnraad en TNO. De betreffende provincie betreft in het zoekgebied diverse partijen zoals: gemeenten, Omgevingsdienst, Regionale uitvoeringsdienst, waterschap, NGO's etc.

Overzicht vergunningen	2
Bouw, aanleg locatie, boren en testen	3
Winnen	4
Opruimen van de aardwarmtelocatie	6
Wie zijn wij?	6

Welke vergunningen zijn er nodig voor het realiseren van een aardwarmteproject?

Fase verkennen			
Vergunning	Waarvoor	Vergunningverlener	Publicatie
Opsporingsvergunning	Geeft de ontwikkelaar alleenrecht om, gedurende een periode van doorgaans vier jaar, in het afgesproken opsporingsgebied bodemonderzoek te doen naar aardwarmte op een diepte van meer dan 500 meter.	Ministerie van Economische Zaken en Klimaat Rol lokale overheid Adviserend	Huis-aan-huis-bladen
Fase opsporen			
Bestemmingsplan-wijziging (indien nodig)	Besluit gebruik locatie voor aardwarmtewinning.	Gemeente waar het project wordt uitgevoerd Rol lokale overheid Formeel	Huis-aan-huis-bladen
Omgevingsvergunning (waaronder beoordeling milieueffectrapportage en (indien nodig) kapvergunning)	Voor inrichten van de aardwarmte-locatie.	Ministerie van Economische Zaken en Klimaat Rol lokale overheid Adviserend	Huis-aan-huis-bladen
Waterwetvergunning	Voor de aanleg van een verhard oppervlak op de aardwarmte-locatie, het lozen op het oppervlaktewater vanaf de locatie en eventueel bronbemaling voor het aanleggen van een boorkelder.	Waterschap Rol lokale overheid Adviserend	Huis-aan-huis-bladen
Fase winnen			
Winningsvergunning	Na testfase van de betreffende aardwarmtebron daadwerkelijk overgaan tot het winnen van aardwarmte (inclusief meet- en monitoringsplan). Deze vergunning geeft het economisch recht om aardwarmtebron te exploiteren.	Ministerie van Economische Zaken en Klimaat Rol lokale overheid Adviserend	Huis-aan-huis-bladen

Bouw, aanleg locatie, boren en testen

Voor het inrichten van een aardwarmtelocatie is een Omgevingsvergunning van EZK nodig. Voorafgaand aan deze aanvraag beoordeelt het ministerie of een milieueffectrapportage (MER) moet worden opgesteld. Wanneer beide procedures succesvol zijn doorlopen, het project financierbaar is en voldoende warmte-afzet is gecontracteerd kan Energie Transitie Partners een aardwarmteproject gaan realiseren. Voordat de aanvraag van de Omgevingsvergunning bij het ministerie wordt ingediend, neemt de gemeente een besluit over de gekozen locatie.

Beoordeling milieueffectrapportage

Op basis van een ingediende Aanmeldingsnotitie beoordeelt EZK of voor de ontwikkeling van de aardwarmtebron een milieueffectrapportage (MER) nodig is. Voor deze beoordeling geldt een procedure op basis van artikel 7.17 Wet milieubeheer die zes weken duurt en waarin onder andere de gemeente om advies wordt gevraagd. Voorafgaand moet de aanvrager, zoals Energie Transitie Partners, verschillende onderzoeken en studies laten uitvoeren die betrekking hebben op: veiligheid, archeologie, geluid, ecologie, bodemgesteldheid en stikstofdepositie. De beoordeling door EZK is noodzakelijk voorafgaand aan de aanvraag van de Omgevingsvergunning. Uit de MER-beoordeling kan namelijk blijken dat er alsnog een MER moet worden opgesteld voorafgaand aan de vergunningsprocedure. Het MER-beoordelingsbesluit wordt als bijlage bij een vergunningsaanvraag gevoegd. De inspraakmogelijkheden voor het MER-beoordelingsbesluit zijn gekoppeld aan de inspraakmogelijkheden van de 'moederprocedure' (de aanvraag van de Omgevingsvergunning).

Omgevingsvergunning

Om de locatie van de aardwarmtebron aan te leggen en daar vervolgens mijnbouwwerkzaamheden (boren, testen en winnen van aardwarmte) op te kunnen verrichten, is een Omgevingsvergunning van het ministerie van EZK nodig. In deze vergunning zijn aspecten als ruimtelijke ordening, milieu en bouwen meegenomen. Eén van de delen heeft betrekking op de ruimtelijke ordening. Als voorafgaand niet eerst een bestemmingsplanprocedure voor de locatie wordt doorlopen, kan het ministerie aan de gemeente een 'Verklaring van geen bedenkingen' vragen om af te mogen afwijken van het geldende bestemmingsplan. Het milieudeel van de Omgevingsvergunning heeft betrekking op de uit te voeren boring, het testen en het winnen van aardwarmte. Het bouwdeel richt zich op de onderdelen als bijvoorbeeld de civiele constructie (mijnbouwvloer), het plaatsen van een hekwerk om de aardwarmtelocatie of het bouwen van het pomphuis.

Inspraak omgevingsvergunning

De uitgebreide procedure voor deze vergunningsaanvraag (volgens artikel 2.12 Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (Wabo) duurt een half jaar en kan eenmalig verlengd worden met zes weken. Gedurende de procedure zijn zes weken ingericht voor het indienen van zienswijzen. Na deze periode volgt nog een periode van zes weken om tegen het uiteindelijke besluit in beroep te gaan.

Zienswijze

Om tot een besluit te komen voor het verlenen van een Omgevingsvergunning geldt de zogenoemde uitgebreide voorbereidingsprocedure. Het

concept-besluit dat hier uit voortkomt wordt samen met het MER-beoordelingsbesluit ter inzage gelegd. Vanaf dat moment hebben belanghebbenden en omwonenden zes weken de tijd om hun zienswijze in te dienen ten aanzien van het concept-besluit en het MER-beoordelingsbesluit.

In beroep

De minister moet uiterlijk binnen zes maanden na de aanvraag een besluit nemen over de Omgevingsvergunning. In het besluit staat op welke wijze rekening is gehouden met de ingebrachte zienswijzen. De vergunning treedt één dag na toezending van het besluit in werking. Belanghebbenden die het niet eens zijn met het besluit, kunnen in beroep gaan bij de rechtbank of eventueel de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State en mogelijk een voorlopige voorziening aanvragen. Er is dus geen bezwaarfase. Een beroep heeft geen schorsende werking tenzij een voorlopige voorziening is aangevraagd. Bij geen beroep is het besluit onherroepelijk na zes weken en kunnen de bouwactiviteiten van start gaan.

Natuurbescherming

In het kader van de Wet natuurbescherming maakt de ontwikkelaar van de aardwarmtebron ook de effecten van de activiteiten op beschermde soorten dieren, planten en gebieden (Natura 2000) inzichtelijk. Deze 'natuurtoets' is bedoeld als bijlage bij de eerder genoemde Aanmeldingsnotitie en de aanvraag van de Omgevingsvergunning. Indien het noodzakelijk is om bomen te kappen voor het project, dan wordt in deze natuurtoets ook gekeken naar de natuurwaarden van de

bomen. De Kapvergunning maakt dan deel uit van de aan te vragen Omgevingsvergunning. Als sprake is van stikstofneerslag (depositie) op een natuurgebied of een effect op beschermde soorten, dan kan het nodig zijn dat een vergunning in het kader van de Wet Natuurbescherming moet worden aangevraagd (procedure Wnb artikel 5.1) bij de betreffende provincie. Deze aanvraagprocedure duurt 13 weken en kan mogelijk met zeven weken worden verlengd. Voorafgaand aan het MER-beoordelingsbesluit door EZK moet inzicht zijn op het verlenen van deze vergunning, omdat het eventueel verlenen van de vergunning van invloed kan zijn op de uitkomst van de MER-beoordeling.

Waterwetvergunning

Voor de aanleg van een verhard oppervlak op de aardwarmtelocatie (compensatie verhard oppervlak), het lozen op het oppervlaktewater vanaf die locatie en eventueel bronbemaling voor het aanleggen van een boorkelder dient de Energie Transitie Partners als ontwikkelaar een vergunning op grond van de Waterwet aan te vragen bij het Waterschap. Dat kan met behulp van de reguliere procedure 'Hoofdstuk 4 van de Algemene Wet Bestuursrecht (Awb)'. Deze duurt acht weken en kan indien nodig met zes weken worden verlengd. De bezwaarperiode bij het Waterschap duurt tot zes weken na het besluit.

Overige aspecten

Het kan dat ook overige vergunningen, toestemmingen, ontheffingen nodig zijn voor de ontwikkeling van de aardwarmtebron. Denk bijvoorbeeld aan de aanleg van een tijdelijke toegangsweg, een inritvergunning of iets dergelijks. Daarnaast spelen ook aspecten zoals het aansluiten van installaties op het elektriciteitsnet, telecommunicatie, maar ook het gebruik van hulpstoffen op locatie en het eventueel afvoeren van materiaal. Deze komen in beeld op het moment dat de exacte activiteiten en de locatie vastgesteld zijn. Deze zaken hebben geen impact op de totale planning en kunnen parallel lopen aan andere procedures.

Winnen

Als de ontwikkelaar van de betreffende aardwarmtebron na de testfase daadwerkelijk over gaat tot het winnen van aardwarmte, dan is een Winningsvergunning van het ministerie van EZK nodig. Deze vergunning geeft het economisch recht om aardwarmte te exploiteren. Naast de Winningsvergunning is ook goedkeuring op het winningsplan nodig. Hierin staat beschreven hoe de aardwarmte wordt gewonnen en of dit gevolgen heeft voor de diepe ondergrond.

Winningsvergunning

Als het geothermiebedrijf, zoals Energie Transitie Partners, na het boren van een put de aardwarmte wil gaan winnen en distribueren dan is hiervoor een winningsvergunning nodig. Een winningsvergunning legt vast welke partijen in een gebied exclusief winningsactiviteiten mogen uitvoeren. De winningsvergunning staat los van de toestemming om op een specifieke locatie een productieboring te doen, een installatie voor de winning op te richten en in werking te hebben of te starten met winnen. De aanvraag voor een winningsvergunning bij de minister bevat onder meer een meerjaren winningsprogramma. Ook voor de Winningsvergunning vraagt de minister aan verschillende partijen advies (bijv. SodM, Mijnraad en de provincie) over de aanvraag.

Inspraak

Op het verlenen van een Winningsvergunning is de 'uniforme openbare voorbereidingsprocedure' niet

van toepassing. Dat betekent dat de minister geen voorgenomen besluit publiceert waar iedereen een zienswijze op kan indienen. Wel is er de mogelijkheid tot inspraak bij het besluit van de minister over de aanvraag van een Winningsvergunning. Belanghebbenden kunnen dan bezwaar bij de minister indienen tegen het besluit en eventueel daarna in beroep gaan.

Winningsplan

Het winningsplan dient tegelijk met de Winningsvergunning te worden ingediend en gaat in op de wijze en duur van de winning, de verwachte hoeveelheden aardwarmte, de verwachtingen over bodembeweging en hoe schade als gevolg van bodembeweging wordt voorkomen. Bij het winningsplan hoort ook een meet- en monitoringsplan waarin beschreven staat op welke manier de winning wordt gemonitord en gemeten tijdens de winningsperiode. Het winningsplan moet goedgekeurd worden door EZK.

Onderdelen van het winningsplan zijn:

- de verwachte hoeveelheid aanwezige warmte en de ligging ervan
- het aanvangstijdstip en de duur van de winning
- de wijze van winning en de daarmee verband houdende activiteiten
- de hoeveelheden jaarlijks te winnen warmte *
- de kosten van de warmtewinning op jaarbasis *
- de bodembeweging als gevolg van de winning en de daarmee verband houdende activiteiten en de maatregelen die schade door bodembeweging moeten voorkomen zoals een risicobeoordeling voor omliggende gebouwen of infrastructuure werken

** Bedrijfsgevoelige, vertrouwelijke informatie, zoals de hoeveelheid winbare warmte en de productiekosten, worden niet openbaar gemaakt.*

Toetsing en advies

Voor het besluit om al dan niet in te stemmen met het winningsplan volgt EZK een uniforme openbare voorbereidingsprocedure. De minister laat het winningsplan toetsen aan de Mijnbouwwet en wint advies in over het winningsplan bij Staatstoezicht op de Mijnen, TNO en de Technische commissie bodembeweging (Tcbb). Vooruitlopend op de voorgenomen wijziging van de Mijnbouwwet krijgen ook provincies, gemeenten en waterschappen adviesrecht. Ook wordt het winningsplan voorgelegd aan de Mijraad. De minister kan de instemming ook onder beperkingen verlenen of daaraan voorschriften verbinden.

Inspraak

Belanghebbenden zoals omwonenden hebben de mogelijkheid hun zienswijzen in te dienen op het conceptbesluit van EZK voor een winningsplan. Ook bij een wijziging van het winningsplan of bij het intrekken van de instemming door de minister is de uniforme voorbereidingsprocedure van toepassing. Burgers, overheden of organisaties die een zienswijze hebben ingediend en het niet eens zijn met het besluit, kunnen in beroep gaan bij de afdeling Bestuursrecht-

spraak van de Raad van State. Er is dus geen bezwaarfase.

Milieu-neutrale wijziging

Door het inwinnen van advies en de inspraakperiodes duren vergunningprocedures in het kader van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) over het algemeen lang. Ook zijn er weinig mogelijkheden om veranderingen snel en eenvoudig te kunnen toestaan. Er bestaan enkele uitzonderingen die de regel bevestigen, zoals de milieu-neutrale verandering.

Verkorte procedure

Als uit de eerste test blijkt dat de winning niet past binnen de voorwaarden van de afgegeven Wabo Omgevingsvergunning en deze geen extra belasting heeft op het milieu, dan kan een milieu-neutrale verandering worden aangevraagd. Bijvoorbeeld als uit de test blijkt dat een extra of andere winningsinstallatie nodig is of er een wijziging aan de bestaande installatie moet worden uitgevoerd (waarbij kan worden aangetoond dat de geluidsbelasting niet groter wordt dan hetgeen vergund is).

Daarvoor hoeft niet de uitgebreide voorbereidingsprocedure - die zes maanden en zes weken duurt - gevolgd te worden, maar kan volstaan worden met de reguliere voorbereidingsprocedure. Deze duurt aanmerkelijk korter: acht weken en een

eventuele verlenging van zes weken. Hiervoor gelden wel een aantal voorwaarden:

- de verandering veroorzaakt geen andere of grotere nadelige gevolgen voor het milieu dan volgens de verleende Omgevingsvergunning is toegestaan
- de verandering leidt niet tot een andere inrichting dan waarvoor eerder een Omgevingsvergunning is verleend
- er is geen verplichting tot het opstellen van een milieueffectrapportage (MER)

Opruimen van de aardwarmtelocatie

Na de winningsperiode, of als uit de boring(en) blijkt dat er geen (economisch winbare) aardwarmte kan worden gewonnen, wordt een aardwarmtebron (put of doublet) aan het einde van de levenscyclus (af)gesloten. In vaktaal heet dit de 'abandonment-fase'. Daarbij gaat het om het afsluiten van de boorgaten, het verwijderen en slopen van installaties en gebouwen, het verwijderen van de aangebrachte verharding en het terugbrengen van de locatie in de oorspronkelijke staat. Om een aardwarmtebron buiten werking te mogen stellen, moet de eigenaar van de aardwarmtebron in het bezit zijn van een (door de Staatstoezicht op de Mijnen goedgekeurd) sluitingsplan en werkprogramma. Daarnaast moet de eigenaar een sloopmelding doen of in het bezit zijn van een Sloopvergunning.

Sluitingsplan

Uiterlijk een jaar na het stoppen van het winnen van aardwarmte moet de operator een sluitingsplan indienen bij de minister. Welke informatie een sluitingsplan moet bevatten, staat beschreven in het Mijnbouwbesluit. De minister beslist dan binnen 13 weken over het sluitingsplan. Blijft een beslissing binnen deze periode uit, dan is het plan van rechtswege goedgekeurd.

Werkprogramma sluiting

Voor het sluiten van een aardwarmtelocatie bestaan werkprogramma's die beschrijven hoe de aanwezige put(ten) en boorgat(en) buiten gebruik moeten worden gesteld. Per boorgat of put wordt een programma gestuurd naar de Inspecteur-Generaal der Mijnen van Staatstoezicht op de Mijnen. Welke informatie de werkprogramma's moeten bevatten, staat opgesomd in de Mijnbouwregeling.

Sloopmelding

In principe geldt op basis van het Bouwbesluit uit 2012 een meldingsplicht voor het slopen van bouwwerken. Deze melding moet minimaal vier weken voor de aanvang van de sloopwerkzaamheden plaatsvinden. De sloopmelding kan digitaal worden gedaan via het Omgevingsloket.

Bevoegd gezag

Volgens het principe 'eens bevoegd gezag, altijd bevoegd gezag' is het bestuursorgaan dat een eerdere Omgevingsvergunning heeft afgegeven het bevoegde gezag. Bij de Omgevingsvergunning voor de winning is dit de minister. Om die reden is de minister dan ook het bevoegde gezag voor de Omgevingsvergunning.

Procedure

Bij het besluit om een Omgevingsvergunning (sloop) te verlenen geldt de reguliere voorbereidingsprocedure.

Wie zijn wij?

Energie Transitie Partners (ETP), een gezamenlijke onderneming van HVC en Capturam, maakt duurzame warmte beschikbaar voor en met glastuinbouwbedrijven in het Westland. ETP vloeit voort uit het project Trias Westland. De samenwerking van Trias Westland met ondernemers in de glastuinbouw heeft gezorgd voor draagvlak onder glastuinbouwbedrijven, overheden en financiers.

Online nieuwsbrief

Wilt u op de hoogte blijven van de ontwikkelingen rond aardwarmte in Westland, schrijf u dan in voor de nieuwsbrief op onze website.

Colofon

Tekst: Energie Transitie Partners en warmtebron.nu
juni 2020
etp-westland.nl

**ENERGIE
TRANSITIE
PARTNERS**